

1978|4

Elveszett órák

A munka körülményeiről

Tagközségek élete

Dózsa Ildikó, Mola György

és Rozsics István

próza írása

Rászedés, cselszövés
Mikszáth regényeiben

A citerakészítő bányász

Az egyedi rajzról

Környezetesztétikai
konferencia Salgótarjánban

PALÖCFÖLD

Évtizedeket mondani éppen hogy ildomos, években fogalmazva viszont idestova már egy fél emberöltőnyi tapasztalat sokasodik mögöttünk a konszolidált, emberléptékű társadalomépítés gyakorlatában. S, közelítsünk bárhonnán is, valójában mindig azt vizsgáljuk: sok ez, vagy kevés, amit tettünk, ameddig eljutottunk. Is-is — diktálja a dialektika — és nem a kompromisszum — parancsa. Mert legyőztük az idill csábító képzetét, kihunytt a hamis glóriák sosemvolt fénye, továbbint a „hurrá-optimizmus” kényszerpátosza, megtévesztő hangulata. Az ember nemcsak jelszavakban, hanem valóságosan is „központi kérdés”, s méginkább azzá lesz majd a távlatokban, perspektíváink szerint. Felmérhetetlenül messze tartunk már az előző, a megdön-

tött rendtől, s egyre közelebb ahhoz, amelyet az indulás hevületében idejekorán tényként — és ennek okán közhelyformátumuként — deklaráltunk. A célíg azonban szapora még a dolgunk. Nekifeszülünk, küzdenünk kell továbbra is, pedig a finisben tudvalevő, nem könnyű — ha meg is éri — erősíteni. S ráadásul ez a hajrá igen csak hosszúnak, végeláthatatlannak ígérkezik.

Hisz a szocializmus — bármely fejlettségi fokán vagy szakaszán — sem a megtettesült harmónia, amelyben —, ha egyáltalán vannak — csak a múltból öröklöttek, kívülről becsempészettek a disszonanciák. A szocialista társadalomnak is természetes velejárói az önmaga szülte feszültségek, amelyek esetenként — például az ér-

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYOIRAT

dekek rangsorolásával, bizonyos döntésekkel és azok következményeinek vállalásával — tudatosan is teremtünk. Az ellentmondást eleve rosszként — s nem ahogy tanuljuk, tanítjuk: a fejlődés forrásaként — tételezni mélyen gyökeredző vadhajtsága szemléletünknek.

A politika — amíg lesz egyáltalán a mai értelemben; tehát hatalmi, érdekképviselői létében és nem a termelés, az elosztás ügyéről való közvetlen döntés értelmében — hivatott arra, hogy fedje az ellentmondások okait, megoldásuk módját, ösztönözzön tendenciákat, korrigáljon tévedéseket, beleértve sajátjait is. Ezért, hogy a hangsúlyváltozások — jelen esetben a végrehajtás és az ehhez szükséges személyi feltételek megteremtésének szorgalmazása — legalább annyira lényegjegyei a szocialista politikának, mint az alapelvek következetes képviselője, az eddigi bevált irányvonal követése. A „megszüntette-megtartás” érvényesülése ez társadalmi méretekben. S, máris kirajzolódik a fejlődés vonal harmadik pillére, ha a politikánk által manapság megalapozottan igényelt minőségi követelményeket, az extenzív felhalmozásról az intenzív felhasználásra váltást általánosítjuk.

Összetett a politika funkciója: nemcsak irányt szab, vissza is néz, az eredményekre épít. Kimondja, hangsúlyozza például, hogy hazánkban a fejlett szocializmus építése nemzeti program. „A társadalom osztályviszonyait a munkásosztály, a parasztság, az értelmiség egymáshoz való közeledése, alapvető érdekeinek azonossága és az alkotó együttműködés jellemzi... a munkásosztály vezetésével megvalósuló nemzeti egység kifejezi a társadalom minden osztályának és rétegének... a különböző világnézetű embereknek, párttagoknak és pártönkivülieknek, hívőknek és ateistáknak, a hazánkban élő és teljes egyenjogúságot élvező nemzetiségieknek alkotó összefogását a közös szocialista célok érdekében.” Ez jelenti a „jó politikai légkör” igazságtartalmát, ez a reális alapja közeli és távoli terveinknek, gyakran merész vonalúra rajzolt elképzeléseinknek. Ebben gyökeredik hazafiságunk csakúgy, mint ahogyan internacionalista elkötelezettségünket is a munkára, az önmagunk szabta feladatok eredményes megvalósítására alapozhatjuk. De végső soron innen ered a politikai magatartás, a „homo publicus” attitűd korszerű értelmezése is. Akkor szolgáljuk ugyanis érdemben a köz javát, ha elsősorban a társadalmi munkamegosztásban vállalt kötelezettségeinknek teszünk eleget képességeink szerint, ha kezdeményezően, alkotó módon „valósítjuk meg önmagunkat”.

A politikai szövetség, a népi, nemzeti egység azonban nem zárja ki —, sőt feltételezi — az egymástól merőben eltérő ideológiák országnyi arányokban és aprónak tetsző kérdésekben egyaránt megnyilvánuló, egyre erősödő küzdelmét. Az eszmék harca a párttagok, a kommunisták részéről mindenekelőtt a marxista—leninista világnézet, a marxizmus következetes képviselőjét igényli. S, igényli továbbá az aktívabb vitaszellemet a közéleti fórumokon — és azokon kívül —, a tárgyilagos, szenvedélyes —, de a személyeskedéstől mentes — hangnemet, az elemző, érvelő módszert, a jobbitó szándék fogadni tudását, önmagunk megméréttetését az eszmecserékben.

A szocializmusban élés ideológiai alapjait kiváltképp fontos a felnövekvő nemzedékben tudatosítani. Iskola, szülői ház (és munkahely!), ifjúsági szervezet az eddiginél összehangoltabb együttműködésére van szükség, „hogy a tanulók elsajátítsák a korszerű műveltség, és tudományos világnézetünk alapjait, a közösségi élet, a szocialista erkölcs normáit, felkészüljenek a munkára, állampolgári kötelességeik teljesítésére. Ehhez nélkülözhetetlen... egész társadalmunk fokozottabb példamutatása és felelősségvállalása.”

E felemelt hangsúly persze nem jelenti, hogy ne szélesítenők e köteteket továbbra is társadalmi méretűekké. Belső igénnyé formálni, meggyőződéssé, cselekedeteink mozgatórugóivá fejleszteni a szocialista személyiségjegyeket, rangjára emelni a munkát, az emberi méltóságot: ez a komplex feladat — s egyszersmind nagyszerű prognózis — olvasható most ki politikai dokumentumainkból.

Csongrády Béla

1978|4

TARTALOM

3 Szabó Gyula: Elvesztett órák

5 Pádár András: A munka körülményeiről

7 Pista bácsi (75 éves id. Szabó István Kossuth-díjas szobrászművész.)

8 Kelemen Gábor: Hatodiknak lenni...

10 P. A.: Szembesítés 1.

11 Krunák Emese: Az egyedi rajzról

13 Rozsics István: Üszölecke

14 Mola György: Vivaldi, elektronikus hangszereléssel

17 Dózsa Ildikó: Üdvözet Gerendainak.

21 Leblancné Kelemen Mária: Dokumentumok az iskolák államosításának Nógrád megyei eseményeihez

22 Lengyel Dénes: Rászedés, csel és cselszövés Mikszáth regényeiben.

25 Nagy Zoltán: Palóc arcok, A cíterakészítő bányász

26 Környezetesztétikai konferencia Salgótarjánban (Rihmer Oszkár)

27 Az államosított magyar film 30 éve (Veress József)

28 Utassy József: Csillagok árvája; Hajnóczy Péter: M. (Krasznahorkai László)

29 Csanda Sándor: Szülőföld és irodalom (L. K. M.)

30 Vita egy „befejezetlen műről”.

(Réti R. László; Schneider Miklós):

*

PALÖCFÖLD

TÁRSADALOMPOLITIKAI IRODALMI MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT

A NÓGRÁD MEGYEI TANÁCS MŰVELŐDÉSUGYI OSZTÁLYÁNAK LAPJA
Főszerkesztő: Végh Miklós. Szerkesztőség: 3100 Salgótarján, Arany János út 21. Telefon: 14-13. Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó: Chvalla Emil mb. igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben, és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest V., József nádor tér 1. sz. Postacím: 1900 Budapest) közvetlenül, vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-961 62 pénzforgalmi jelzetszámmal. Egyes szám ára 5 Ft, előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft. Megjelenik kéthavonta. Kéziratokat és rajzokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

INDEX: 25 952

ISSN 0555-8867

78.19210 N. S. 1400 db